

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№10 БАСПАСӨЗ Р Е Л И З І
2010 жылғы 5 мамыр**

**Қаржы нарығындағы ахуал, төлем балансы
және МВА бағдарламасы бойынша
Магистратура туралы**

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша инфляция 2010 жылғы сәуірде 0,7% (2009 жылғы сәуірде – 0,8%) болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 1,0% (1,1%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар және ақылы қызмет көрсету 0,4% (тиісінше 0,9% және 0,4%) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында өткен айда көп дәрежеде жеміс-көкөніс өнімі 3,5%, жұмыртқа – 2,7%, шай – 2,2%, кондитер бұйымдары – 1,6%, ет өнімдері – 1,4%, қант – 1,1% қымбаттады. Ұнның бағасы - 1,7%, сүт – 1,3%, макарон бұйымдары – 0,9%, күріш – 0,8% және жарма – 0,4% төмендеді.

Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында көбінесе, цементтің бағасы 1,7%, темекі бұйымдары – 1,2%, дәрі-дәрмектер – 0,8%, жуу және тазалау құралдары, кітаптар және газеттер – 0,7%, жеке гигиена тауарлары – 0,6% және үй заттары, киім және аяқ киім – 0,5% өсті.

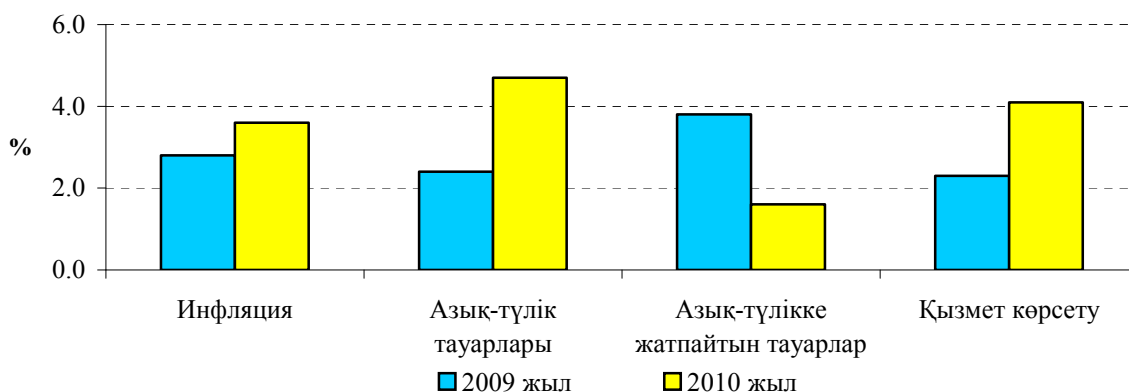
Тұрғын үй-коммуналдық қызмет көрсету саласында қоқысты жинағаны, тұрғын үйді ұстау үшін ақы төлеу - 1,3%, электр энергиясы және ыстық су – 0,2% көтерілді. Сонымен қатар, денсаулық сақтау қызметінің бағасы 1,5%, мейрамханалар және қонақүйлер – 1,0%, шаштараз және жеке қызмет көрсету мекемелерінің қызметі – 0,8% өсті.

2010 жылғы қаңтар – сәуір үшін инфляция 3,6% (2009 жылғы қаңтар – сәуір үшін – 2,8%) деңгейде қалыптасты.

2010 жылғы 4 айда инфляцияның жедел қарқындауына азық-түлік тауарларының және ақылы қызмет көрсетудің айтарлықтай қымбаттауы себепші болды, олардың бағасы осы кезеңде 4,7% және 4,1% (2009 жылғы 4 ай үшін – тиісінше 2,4% және 2,3%) өсті. Азық-түлікке жатпайтын тауарлар 1,6% (3,8%) қымбаттады (1-график).

1-график

**2009 және 2010 жылдардағы қаңтар – сәуірдегі
инфляция және оның құрамдас бөліктері**

2010 жылғы сәуірдің қорытындылары бойынша инфляция жылдық көрсетуде өткен аймен салыстырғанда (7,2%) төмендеді және 7,1% (2009 жылғы желтоқсанда – 6,2%) болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 5,3% (3,0%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 6,3% (8,6%), ақылы қызмет көрсету – 10,2% (8,4%) өсті.

2. 2010 жылғы 1-тоқсандағы төлем балансы (алдын ала нәтижелер)

Төлем балансын алдын ала бағалау бойынша 2010 жылғы 1-тоқсанда ағымдағы операциялар шотының профициті 2009 жылғы 1-тоқсандағы 1,2 млрд. АҚШ долл. дефицитпен салыстырғанда 3 млрд. АҚШ долл. болды.

2010 жылғы 1-тоқсанда сауда балансы өткен жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 4 есе (2009 жылғы 1-тоқсанда – 2,0 млрд. АҚШ долл.), ал 2009 жылғы 4-тоқсанға қарағанда 31,8 % ұлғайып, 8,1 млрд. АҚШ долл. тең оң сальдомен қалыптасты.

2010 жылғы 1-тоқсандағы тауарлар экспорты 2009 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 66,7% ұлғайып, 13,6 млрд. АҚШ долл. болды. Ресми экспорт 13,5 млрд. АҚШ долл. асты, оның ішінде 8,6 млрд. АҚШ долл. (63,0% астам) мұнай мен газ конденсаты экспортына тиесілі (2009 жылғы 1-тоқсанда – 4,6 млрд. АҚШ долл.). Қара металдар экспортының құны 32,0%-ға, түсті металдардікі 69,0%-ға ұлғайды. Бұл ретте мұнай мен газ конденсатының сандық жеткізулері 2009 жылғы 1-тоқсанның деңгейінде қалды. Қара металдар экспортының ұлғаюы сандық көлемнің ұлғаюына, ал түсті металдар экспортының ұлғаюы келісімшарттық бағалардың өсуіне байланысты болды.

Тауарлар импорты 2009 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 10,9%-ға төмендеп, 5,4 млрд. АҚШ долл. бағаланады. Ресми импорт 5,3 млрд. АҚШ долл. болды (2009 жылғы 1-тоқсанда – 6,0 млрд. АҚШ долл.). Бұл ретте импорттың төмендеуі басым дәрежеде инвестициялық тауарлар импортының қысқаруына (35,0%-ға) байланысты. Негізгі номенклатураның қалған тауар топтары бойынша импорттың ұлғаюы байқалады. 2010 жылғы 1-тоқсанда импорттың құнында барынша көп үлесті құраған аралық өнеркәсіптік тұтыну тауарларының импорты 2009 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 17,0%-ға, тұтыну тауарларының импорты 5,0%-ға ұлғайды. Тұтынушылық импорттың құрылымында азық-түлік және азық-түлікке жатпайтын тауарлардың жиынтық әкелінуі тиісінше 9,0%-ға және 2,0%-ға өсті.

2010 жылғы 1-тоқсанда қызмет көрсету балансының дефициті 2009 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 33,0%-ға (1,1 млрд. АҚШ долл.) ұлғайып, 1,5 млрд. АҚШ долл. бағаланады. Қызмет көрсету балансы дефицитінің ұлғаюы Қашаған кен орнындағы тәжірибелік-өнеркәсіптік жұмыстардың жандануына байланысты қызмет көрсету импортының ұлғаюына байланысты орын алды.

Алдын ала бағалау бойынша қалыптасқан 3,7 млрд. АҚШ долл. болған кірістер балансының дефициті басым дәрежеде тікелей шетелдік инвесторларға кірістер төлеумен қамтамасыз етілді (2010 жылғы 1-тоқсанда 3,1 млрд. АҚШ долл.). Сонымен қатар кірістер балансының жай-күйіне 0,6 млрд. АҚШ долл. болып бағаланған, сыртқы борыштық міндеттемелер бойынша сыйақы төлемдері айтарлықтай ықпал етуде.

Капиталмен және қаржымен операциялар шоты бойынша нетто-ағын алдын ала бағалау бойынша 2,9 млрд. АҚШ долл. болды. Қазақстанға шетелдік тікелей инвестициялардың (ШТИ) таза түсуі 3,0 млрд. АҚШ долл. құрады, ал шетелге тікелей инвестициялар бойынша нетто-кету 0,3 млрд. АҚШ долл. жуық болды. Нәтижесінде, алдын ала деректер бойынша, тікелей инвестициялау операциялары бойынша оң баланс 2,7 млрд. АҚШ долл. бағаланып отыр.

Есепті кезең ақшаны іс жүзінде қозғамай, құралдар мен қатысушыларды қайта жіктеуге байланысты операциялардың айтарлықтай сомасымен сипатталады. Бұл «Альянс Банк» АҚ еурооблигацияларының жаңа шығарылымдарына және оның борыштарын қайта құрылымдауды аяқтау және қазақстандық банктердің («Қазкоммерцбанк» АҚ және «Центркредит Банкі» АҚ) арнайы мақсаттағы кәсіпорындарының (АМК) еурооблигациялары бойынша эмитентті ауыстыру нәтижесінде оның сыртқы кредиторлар алдындағы берешегінің бір бөлігін жоюға қатысты. Ұлттық Банктің алдын ала бағалауы бойынша жойылған сыртқы берешектің сомасы 2,5 млрд. АҚШ долл. құрады, ол, әдіснамаға сәйкес, капиталмен операциялар шотының балансында күрделі трансферт ретінде жіктелген. Еурооблигациялар эмитентін АМК-нан бас қазақстандық банктерге ауыстыру портфельдік инвестициялар бойынша банк секторы міндеттемелерінің 3,6 млрд. АҚШ долл. жуық сомаға өсуіне алып келді.

Эмитенттерді ауыстырудан басқа, портфельдік инвестициялар бойынша банктер міндеттемелерінің 4,3 млрд. АҚШ долл. ұлғаюы оның кредиторлары арасында бөлінген 2010 жылғы 1-тоқсандағы «Альянс Банк» АҚ еурооблигацияларының жоғарыда көрсетілген жаңа шығарылымдарына байланысты.

Тиісінше жалпы сомасы 7 млрд. АҚШ долл. жуық бұл операциялар банктердің басқа инвестициялар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелерін 7,3 млрд. АҚШ долл. азайтудың көп бөлігін құрайды.

3. Халықаралық резервтер және ақша агрегаттары.

2010 жылғы сәуірде Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері 8,4%-ға 28,8 млрд. АҚШ долл. дейін ұлғайды (жыл басынан бастап 27,2%-ға өскен). Ішкі валюта нарығында валютаны сатып алу, Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуі Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы банктердің корреспонденттік шоттарындағы қалдықтардың төмендеуімен және Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету бойынша операциялармен бейтараптандырылды. Нәтижесінде таза валюталық қорлар (ЕАВ) 2010 жылғы сәуірде 8,6%-ға өсті. Алтындағы активтер оның әлемдік нарықтардағы бағасының өсуі нәтижесінде 5,9%-ға өсті.

2010 жылғы сәуірде елдің халықаралық резервтері тұтастай алғанда, Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 25,8 млрд. АҚШ долл.) 5,2%-ға өсіп, 55,2 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бастап 16,0%-ға өскен). Ұлттық қордың ұлттық валютадағы активтері 750,5 млрд. теңгені құрады («Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-ның және «ҚазАгро» ҰХ» АҚ-ның облигациялары).

2010 жылғы сәуірде ақша базасы 3,1%-ға тарылып, 2650,8 млрд. теңгені құрады (жыл басынан бастап 8,1%-ға кеңейген). Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 2047,7 млрд. теңгені құрады.

2010 жылғы наурызда ақша массасы банк жүйесінің таза сыртқы активтерінің өсуі есебінен 1,4%-ға 7758,5 млрд. теңгеге дейін өсті (жыл басынан бастап 5,0%-ға өскен).

2010 жылғы наурызда айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 1,8%-ға өсіп, 898,2 млрд. теңге құрады (жыл басынан бастап 1,7%-ға төмендеген), банк жүйесіндегі депозиттер 1,4%-ға 6860,3 млрд. теңгеге дейін өсті (жыл басынан бастап 6,0%-ға өскен). Депозиттердің өсуімен салыстырғанда айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің үдемелі қарқынмен өсуі ақша массасының құрылымындағы депозиттер үлесінің 2010 жылғы ақпандағы 88,5%-дан 2010 жылғы наурыздағы қорытынды бойынша 88,4%-ға дейін төмендеуіне себепші болды.

Ақша мультипликаторы ақша массасының өсу қарқынымен салыстырғанда ақша базасының үдемелі кеңею қарқыны салдарынан 2010 жылғы ақпандағы 2,88-нан 2010 жылғы наурызда 2,84-ге дейін төмендеді.

4. Валюта нарығы.

2010 жылғы сәуірде теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 146,41-147,07 теңге ауқымында өзгерді. 2010 жылғы сәуірде теңге 0,4%-ға нығайды және айдың аяғында теңгенің биржалық бағамы бір АҚШ доллары үшін 146,43 теңгені құрады.

Қазақстан Қор биржасындағы биржалық операциялардың көлемі қосымша саудасаттықтардағы мәмілелерді есепке алғанда, 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 70,4%-ға ұлғайды және 5,3 млрд. АҚШ долл. құрады.

Биржадан тыс валюта нарығындағы операциялардың көлемі 16,2%-ға ұлғайып, жедел деректер бойынша 5,2 млрд. АҚШ долл. құрады.

5. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы.

2010 жылғы сәуірде Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 5 аукцион болды. Оларға 12 айлық МЕККАМ (2 аукцион – 16,1 млрд. теңге және 6,9 млрд. теңге), 2 және 5 жылдық МЕОКАМ (тиісінше 18 млрд. теңге және 13 млрд. теңге), 17 жылдық МЕУЖКАМ (14 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік 12 айлық МЕККАМ бойынша – тиісінше 2,00% және 1,85%, 2 және 5 жылдық МЕОКАМ бойынша – тиісінше 2,52% және 4,45%, 17 жылдық МЕУЖКАМ бойынша кірістілік инфляция деңгейінен 0,01% болды.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі 2010 жылғы сәуірдің аяғында алдыңғы аймен салыстырғанда 5,0%-ға ұлғайып, 1440,6 млрд. теңге болды.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноталары. Ұлттық Банк ноталарының эмиссия көлемі 2010 жылғы сәуірде 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 36,5%-ға ұлғайды және 376,3 млрд. теңге болды.

Қысқа мерзімді ноталардың кірістілігі 2010 жылғы наурыздағы 1,55%-дан 2010 жылғы сәуірде 1,39%-ға дейін төмендеді.

Айналыстағы ноталардың көлемі 2010 жылғы наурызбен салыстырғанда 2010 жылғы сәуірдің аяғында 15,3% ұлғайып, 1110,5 млрд. теңге болды.

6. Банкаралық ақша нарығы.

2010 жылғы наурызда орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2010 жылғы ақпанмен салыстырғанда 5,7%-ға ұлғайды және баламасы 4372,3 млрд. теңге болды.

Орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттердің көлемі 11,7%-ға өсті және 2273,0 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 52,0%) болды. Бұл ретте орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 2010 жылғы ақпандағы 0,73%-дан 2010 жылғы наурызда 0,71%-ға дейін төмендеді.

Ұлттық Банктің банктерден тартқан депозиттерінің көлемі 2010 жылғы наурызда ақпанмен салыстырғанда 2,2%-ға 1950,3 млрд. теңгеге дейін төмендеді.

2010 жылғы наурызда ақпанмен салыстырғанда доллармен орналастырылған депозиттердің көлемі 0,9%-ға азайып, 9,0 млрд. АҚШ долл. (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 30,2%-ы) құрады. Доллармен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,38%-дан 0,21%-ға дейін төмендеді.

Еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі 2010 жылғы наурызда 4,7%-ға ұлғайып, 3,7 млрд. еуро (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 16,7%-ы) болды. Еуромен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,25% болып өзгеріссіз қалды.

Рубльмен депозиттерге орналастыру көлемі шамалы қалып отыр – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 1,1%-ы.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі 2010 жылғы наурызда орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 50,8%-нан 48,0%-ға дейін төмендеді. Резидент емес банктерде орналастырылған шетел валютасындағы депозиттердің үлесі 50,3%-дан 47,7%-ға дейін азайды.

7. Депозит нарығы

Резиденттердің банк жүйесіндегі депозиттерінің жалпы көлемі 2010 жылғы наурызда 6860,3 млрд. теңгені құрап, 1,4%-ға өсті. Заңды тұлғалардың депозиттері 4926,9 млрд. теңгеге дейін 2,2% ұлғайды, жеке тұлғалардың салымдары 1933,3 млрд. теңгеге дейін 0,8%-ға төмендеді.

2010 жылғы наурызда шетел валютасындағы депозиттер көлемі 2666,9 млрд. теңгеге дейін 3,5% төмендеді, ұлттық валютадағы депозиттер 4193,4 млрд. теңгеге дейін 4,7%-ға ұлғайды. Депозиттердің теңгедегі үлес салмағы 2010 жылғы ақпанмен салыстырғанда 2010 жылғы наурызда 59,2 %-дан 61,1%-ға дейін өсті.

Халықтың банктердегі салымдары (резидент еместерді есепке алғанда) бір айда 0,9%-ға 1976,6 млрд. теңгеге дейін төмендеді. Халықтың салымдары құрылымында теңгедегі депозиттер 5,3%-ға ұлғайып, 969,7 млрд. теңгені құрады, шетел валютасындағы депозиттер

1006,9 млрд. теңгеге дейін 6,1% төмендеді. Нәтижесінде, теңгедегі депозиттердің үлес салмағы 46,2%-дан 49,1%-ға дейін ұлғайды.

2010 жылғы наурызда банктік емес заңды тұлғалардың теңгемен тартылған мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 3,8%-дан 3,9%-ға дейін өсті, ал жеке тұлғалардың салымдары бойынша – 10,9%-дан 10,3%-ға төмендеді.

8. Кредит нарығы

Банктердің экономикаға кредиттері бойынша негізгі борыштың жалпы көлемі 2010 жылғы наурызда 7600,6 млрд. теңгені құрап, 0,7% төмендеді.

Ұлттық валютадағы кредиттер бойынша борыштың көлемі 3964,4 млрд. теңгені құрай отырып өзгеріссіз болды, шетел валютасындағы кредиттер бойынша 3636,2 млрд. теңгеге дейін 1,5% төмендеді. Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы 2010 жылғы ақпанмен салыстырғанда 2010 жылғы наурызда 51,8%-дан 52,2%-ға дейін өсті.

Ұзақ мерзімді кредиттеу 6383,1 млрд. теңгеге дейін 0,9% төмендеді, қысқа мерзімді кредиттеу 1217,5 млрд. теңгеге дейін 0,3% өсті. Нәтижесінде ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы 2010 жылғы ақпанмен салыстырғанда 2010 жылғы наурызда 84,1%-дан 84,0%-ға төмендеді.

Заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша борыш сомасы 2010 жылғы наурызда 5452,8 млрд. теңге болып, 0,7% өсті, жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша – 2147,8 млрд. теңгеге дейін 0,8% төмендеді. Нәтижесінде жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 28,3% құрай отырып, өзгерген жоқ.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерінің кредиттік борышы 2010 жылғы ақпанмен салыстырғанда 2010 жылғы наурызда 1700,9 млрд. теңгеге дейін 0,3% төмендеді, бұл экономикаға кредиттердің жалпы көлемінің 22,4% құрайды.

Салалар бойынша алғанда банктердің экономикаға кредиттері бойынша борыштың барынша айтарлықтай сомасы сауда (жалпы көлеміндегі үлесі – 23,3%), құрылыс (19,5%), өнеркәсіп (9,6%) және ауылшаруашылығы (3,7%) сияқты салаларға тиесілі.

2010 жылғы наурызда банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 15,3%-дан 14,2%-ға дейін, ал жеке тұлғалар бойынша 21,0%-дан 20,9%-ға дейін төмендеді.

9. Экономиканың нақты секторы кәсіпорындары мониторингінің нәтижелері туралы

2010 жылғы сәуірде ел экономикасының негізгі салаларын білдіретін, мониторингке қатысушы кәсіпорындардың саны 1994-тен 2021-ге дейін, оның ішінде орта және ірі кәсіпорындар саны 1214-дан 1222-ге дейін ұлғайды.

Кәсіпорындарға жүргізілген тоқсан сайынғы пікіртерін нәтижелері экономиканың нақты секторында 2010 жылғы 1-тоқсанда қалыптасқан экономикалық ахуал және негізгі үрдістер туралы төмендегідей тұжырымдар жасауға мүмкіндік береді.

Кәсіпорындардың дайын өніміне деген сұраныстың төмендеуі жалғасты. Көрсеткіштің төмендеуін пікіртерімізге қатысқан кәсіпорындардың 33,3%-ы (2009 жылғы 4-тоқсанда 31,4%), ұлғаюын 14,9% (2009 жылғы 4-тоқсанда 20,5%) атап өтті.

Кәсіпорындардың дайын өнімі бағасының өсу қарқыны өткен тоқсанмен салыстырғанда ұлғайды. Бағалардың өсуін атап өткен кәсіпорындардың үлесі 21,0% құрап (2009 жылғы 4-тоқсанда 18,6%), ұлғайды, ал көрсеткіштің төмендеуін атап өткен респонденттердің үлесі 10,0% дейін (2009 жылғы 4-тоқсанда 12,7%) төмендеді.

Шикізаттың және материалдардың бағасы өсуін жалғастырды: іріктелген кәсіпорындардың 47,8%-ы бағаның өсуін атап өтті. Алайда көрсеткіштің өсу қарқыны іс жүзінде 2009 жылғы 4-тоқсанның деңгейінде қалды.

Кәсіпорындардың инвестициялық белсенділігі төмендеді: инвестицияларды қаржыландырмаған кәсіпорындардың үлесі біршама ұлғайды және осы мақсаттар үшін меншікті қаражаты мен банктердің кредиттерін пайдаланған кәсіпорындардың саны азайды.

Кәсіпорындардың айналым активтерін көбіне өздерінің меншікті қаражаты есебінен қаржыландыру үрдісі сақталды, оны кәсіпорындардың 80,0% жуығы атап өтті.

Экономика бойынша сатудың рентабельділігі (салық салғанға дейінгі) ұлғайып, 48,3% (2009 жылғы 4-тоқсанда – 45,2%) құрады. Көрсеткіштің өсуіне кәсіпорындардың дайын өніміне деген бағаның өсу қарқынының артуы әсер етті.

Теңгемен алынған кредиттер бойынша орташа пайыздық ставка төмендеді (2009 жылғы 4-тоқсандағы 15,4%-дан 2010 жылғы 1-тоқсанда 14,9%-ға дейін), шетел валютасымен алынған кредиттер көрсеткіші іс жүзінде өзгерген жоқ – 13,7% (2009 жылғы 4-тоқсанда – 13,6%). Алайда банктік кредиттер алған кәсіпорындардың саны азая түсуде (2009 жылғы 4-тоқсандағы 17,5%-дан 2010 жылғы 1-тоқсанда 16,6%-ға дейін).

Кредиттер бойынша берешегі бар кәсіпорындардың үлесі аздап төмендеп, 42,2%-ды (2009 жылғы 4-тоқсанда – 42,6%) құрады.

Теңгенің АҚШ долларына, еуроға және Ресей рубліне қатысты бағамының өзгеруінен кәсіпорындардың шаруашылық қызметіне тигізетін теріс ықпалының төмендеуі жалғасуда: 2009 жылғы 4-тоқсандағы 21,6%, 17,7% және 16,7%-дан 2010 жылғы 1-тоқсанда тиісінше 15,9%, 11,0% және 12,3%-ға дейін.

10. Т. Рысқұлов атындағы ҚазЭУ жанындағы МВА бағдарламасы бойынша Магистратура

Т. Рысқұлов атындағы ҚазЭУ жанындағы МВА бағдарламасы бойынша Магистратура (бұдан әрі – Магистратура) Қазақстан қаржыгерлерінің ІІІ конгресі жұмысының қорытындылары бойынша құрылды, онда Қазақстан Республикасының Президенті Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігіне Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен және Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығымен бірлесіп қаржы мамандықтары бойынша білім беру жүйесін жетілдіруді тапсырған болатын.

Мемлекеттік органдарды және қаржы жүйесінің ұйымдарын тек теориялық қана емес, мемлекеттік басқару және қаржы жүйесі органдарының жұмысына барынша жақындатылған практикалық дағдыларға ие білікті мамандармен қамтамасыз ету Магистратураның мақсаты болып табылады.

Даярлау МВА бағдарламасы бойынша мамандар даярлауды жүзеге асыратын барлық ұйымдардың қолданып, сақтауы үшін міндетті болып табылатын «Іскерлік басқару магистрі (МВА)» бағдарламасы бойынша мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес жүргізіледі. Ең алдымен Ұлттық Банктің және Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігінің кәсіби кадрларға деген сұранысын қанағаттандыру үшін мамандар даярлауы Магистратураның ерекшелігі болып табылады, яғни Магистратура бағдарламасы көбіне мемлекеттік қаржы саласындағы мамандарды даярлауға бағытталған.

Магистратурада Қазақстан Республикасының жоғары экономикалық, математикалық немесе техникалық білімі бар, түсу емтихандарын сәтті тапсырған және ең жоғарғы балл жинаған барлық азаматтары оқи алады. Жыл сайын Ұлттық Банк Магистратурада тегін оқуға белгілі бір орын санын бөледі. Магистратураға жоғары математика, микро- және макроэкономика бойынша сұрақтардан тұратын түсу жазба емтиханының нәтижелері бойынша конкурстық негізде қабылданады. Өтеусіз негізде оқи алатындар қатарына кірмеген, бірақ қабылдау комиссиясы белгілейтін өту балын жинаған талапкерлер Магистратурада ақылы негізде оқи алады.

Магистратураны бітіргеннен кейін түлектер әкімшілік мемлекеттік қызметтің кадр резервіне алу үшін тест тапсырады. Тестіні сәтті тапсырған жағдайда олар мемлекеттік органдарда істей алады. Жыл сайын түлектерді Ұлттық Банкке және Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігіне орналастырумен тікелей айналысатын Комиссия құрылады.

Толығырақ ақпаратты Магистратураның www.finmba.kz сайтынан алуға болады.